

“ฉบับที่ ๑”

ทอรุ่งศิริวิทยา

ทัศนคติของพ่อแม่
ที่มีผลต่อลูก

“ตอนที่ ๒”

Sirattthaya Waldorf School

๐๐ สิริวิทยา

ทัศนคติของพ่อแม่ที่มีผลต่อลูก

“ตอนที่ 2”

สวัสดีค่ะ/ครับชาวศิริรัถยาทุกๆท่าน

 สำหรับวารสารหอรั้งศิริรัถยา ฉบับที่ 9 เรื่อง “ทัศนคติของพ่อแม่ที่มีผลต่อลูก ตอนที่ 2” นี้ เรายังคงนำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวกับทัศนคติของพ่อแม่ซึ่งมีความสำคัญต่อลูกเป็นอย่างมาก โดยนำบทความ “หลุมพรางแห่งความรัก” ซึ่งได้คัดลอกมาจากวารสารสะพานสายรุ้งของโรงเรียนปัญญोทัย (ปีที่ 17 ฉบับที่ 3 มกราคม 2558)

บทความนี้ได้ให้ภาพของความรักของพ่อแม่ การให้ของพ่อแม่ ความท้าทายของยุคสมัยปัจจุบัน ซึ่งอาจกลายเป็นหลุมพรางความรักที่เราบ่มเพาะให้กับลูกของเราโดยที่เราไม่รู้ตัว

แล้วพบกันใหม่ในหอรั้งศิริรัถยาฉบับถัดไป ขอขอบคุณมากค่ะ/ครับ

ทีมงานวิชาการ

“ฉบับเดือนสิงหาคม 2561”

หลุมพรางแห่งความรัก

เคยเห็นเด็กแบบนี้กันบ้างไหม

..กับข้าวเต็มโต๊ะ แต่เลือกจะกิน
อย่างอื่นที่ไม่มี
..ทำถุงเท้า กล่องข้าว หนังสือ
กระเป๋ายาอยู่บ่อยๆ โดยไม่สนใจ
จะตามหา
..มีคนช่วยเตรียมของไปโรงเรียน
ให้ทุกวัน วันไหนไม่มีก็บ่นว่าไม่มี
คนทำให้

ที่บ้านมีแบบนี้ด้วยหรือเปล่า..

อาการทั้งหมดนี้มีสาเหตุร่วมกันคือ การที่เด็กไม่เห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ และ
คนที่ทำอะไร ๆ ให้ ซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปร่วมสมัยของเด็กยุคนี้ ไม่เฉพาะในครอบครัว
ที่มีฐานะเท่านั้น แต่ทุกระดับเศรษฐกิจสังคม จึงยากที่ทุกวันนี้เราจะไม่เห็นเด็กที่มีลักษณะ
ทำนองนี้

ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ?

ถ้าเราเป็นเด็กที่เพิ่งเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ของโลก ยังไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร
เท่าใดนัก เห็นแม่เอาอาหารใส่เตาไมโครเวฟ กดปุ่ม สักพักก็เอาออกมากินได้ เห็นพี่
กดปุ่มโทรศัพท์ก็มีภาพฉายเป็นเรื่องเป็นราวให้ดู เห็นพ่อกดปุ่มโทรศัพท์ ก็สามารถพูด
คุย เล่นเกม ถ่ายรูป ฯลฯ ได้สารพัด เราจะเห็นโลกเป็นเช่นไร

อะไร ๆ ได้มาอย่างง่ายดาย ไม่ต้องทำอะไรมากไปกว่ากดปุ่ม แป๊บเดียวก็เสร็จ
ไม่ต้องรอนาน ถ้าไม่ได้อะไรในทันทีจึงเป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้ ผิดวิสัย เครื่องอำนวยความสะดวก
ความสะดวกบำรุงความสบายมีสารพัน ชีวิตจึงง่ายดาย ทั้งยังมีพี่เลี้ยงคนใช้พ่อแม่ปู่ย่า
ตายายคอยบริการอีกต่างหาก

สมัยก่อนพ่อแม่มีลูกเป็นโขง แต่ยุคหลังครอบครัวส่วนใหญ่ไม่เพียงมีลูก
น้อยลง ยังมีลูกช้าลงด้วย เพราะใช้เวลาไปกับการทำงานสร้างฐานะก่อน เมื่อคิดว่า
พร้อมแล้วจึงค่อยมีลูก ทำให้สะสมเงินทองตั้งตัวได้มากกว่า เมื่อมีลูกจึงมีปัจจัยที่จะ
ตอบสนองความต้องการของลูกได้มากกว่า พร้อมทั้งจะจับจ่ายใช้สอยเพื่อลูกได้มากกว่า

ประกอบกับตัวหารเฉลี่ยจำนวนลูกน้อยกว่า ลูกแต่ละคนจึงได้รับมากกว่าเด็กสมัยก่อน

ยิ่งไปกว่านั้น จากความรู้เรื่องจิตวิทยาเด็กที่ขยายไปกว้างขวางขึ้น ทำให้พ่อแม่ยุคหลังให้ความสนใจต่อสภาพจิตใจ ความรู้สึกนึกคิดของลูกมากขึ้น ต้องการเห็นลูกมีความสุข เมื่อลูกไม่มีความสุขเพราะอยากได้ของที่เห็นโฆษณาหรือที่เพื่อนมี พ่อแม่ก็อยากให้ลูกดีใจ มีความสุข สมหวัง ได้สิ่งที่ต้องการ จึงให้ของนั้นแก่ลูก เพื่อให้ลูกมีความสุข พ่อแม่ทำไปด้วยเจตนาดีแท้ ๆ ดูเหมือนไม่น่าจะมีอะไรผิดที่ทำให้ลูกมีความสุข น่าจะทำให้ลูกรักพ่อแม่ที่คอยตอบสนองความต้องการของลูก

แต่ผลการวิจัยของดร. Dan Kindlon ผศ. ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด พบว่าเด็กวัยรุ่นที่บอกว่าพ่อแม่เข้มงวด ก็บอกว่ามีชีวิตที่ดีในครอบครัว แต่พ่อแม่ที่เด็กไม่ชอบกลับเป็นรายที่ปล่อยลูกตามใจชอบ ให้ลูกค้นหาขอบเขตเอาเอง ไม่ได้ให้ลูกได้รับผลจากการกระทำของตัวเอง

ลูกต้องการอะไรจากพ่อแม่หรือ?

สิ่งที่ลูกขอจากพ่อแม่ ไม่ว่าจะเป็นของเล่น รองเท้า สมาร์ทโฟน หน้าอัลบั้มของที่เพื่อนมี ฯลฯ ไม่ใช่สิ่งที่เขาต้องการจริงๆ หรือ? ความต้องการที่แท้จริงไม่ใช่สิ่งที่เขาพูดออกมา แต่เป็นสิ่งที่เราต้องพิจารณาดูว่าจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกของเขา ซึ่งก็คือ ความรัก ความอบอุ่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม การรักษาพยาบาล การศึกษา การเดินทาง สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เราจำเป็นจะต้องให้เขาตามความเหมาะสม ถึงแม้ว่าเขาจะไม่ได้รับของก็ตาม นอกเหนือจากนี้ไม่ใช่สิ่งที่จำเป็น เราต้องพิจารณาว่าถ้าให้หรือไม่ให้จะส่งผลอย่างไรต่อเขา รวมทั้งในระยะยาวด้วย

อุตสาหกรรมโฆษณาที่เฟื่องฟูอย่างมากในสังคมบริโภคนิยม ทำให้คนเชื่อว่าตนจะต้องมีสินค้านั้นๆ จึงจะมีความสุข ทັນสมัย ทำให้เส้นแบ่งระหว่างความจำเป็นและความต้องการลางเลือนลงไป พ่อแม่หลายรายกลัวว่าถ้าลูกไม่ได้ของเล่นเหมือนเพื่อนจะมีปัญหาจิตใจไปจนโต จะมีปมไปตลอดชีวิต จึงไม่กล้าขัดใจลูก ปฏิเสธลูกไม่เป็น

เป็นธรรมดาที่ความรักลูกจะทำให้พ่อแม่มักอยากให้ลูกได้มี ได้ใช้ของที่ดีที่สุด แต่ถึงลูกจะไม่ได้ใส่รองเท้าคันดี ไม่มีกระดิกน้ำเกรตเออ ไม่ได้ใช้ปากกาเลิศจูรี่ ชีวิตก็ไม่ได้ด้อยค่าแต่อย่างใด ถ้าลูกใช้แต่ของเกรดเออยู่เป็นประจำ เวลาไม่มีของระดับนี้ก็ปัญหา ใช้ไม่ได้ ไม่มีความพอใจเสียอีก

ถ้าตามใจลูกเพราะอยากให้เห็นว่าพ่อแม่รัก ลูกก็จะตีค่าความรักเป็นข้าวของ
วัตถุที่ได้ นำไปสู่หลุมพรางของวัตถุนิยม บริโภคนิยมโดยไม่รู้ตัว ซึ่งนั่นคงไม่ใช่สิ่งที่เรา
ต้องการให้เกิดขึ้น แต่การกระทำของเรากลับปูทางไปสู่จุดนั้นโดยที่เราไม่เจตนา

แน่นอนพ่อแม่ทำไปด้วยเจตนาดี ไม่ได้ตั้งใจหรือมุ่งหมายจะก่อให้เกิดผลร้าย
กับลูกแม้แต่น้อย ความจริงแล้วตรงข้ามต่างหาก พ่อแม่ต้องการทำอย่างดีที่สุดเพื่อลูก
ทว่า สิ่งที่ทำกลับไปบั่นทอนขวางกั้นการเรียนรู้บทเรียนและทักษะที่จำเป็นในชีวิตของลูก
ไปเสีย

ถึงแม้เราจะรักลูกเพียงใด อยากให้ในสิ่งที่ลูกต้องการ หรือสิ่งที่คิดว่าเขาควรมี
ควรได้เพียงใด ก็ต้องคอยยั้งตัวเองไว้ พิจารณาดูให้ดีเสียก่อนว่าเกินขอบเขตของลูกที่
จะจัดการกับสิ่งที่ได้รับหรือไม่ จะก่อให้เกิดผลอย่างไรต่อลูกบ้าง

เมื่อมองดูปริมาณของเล่น ของใช้ โอกาส อภิสัทธี ความบันเทิง ฯลฯ ที่ลูก
มีและได้รับมาโดยไม่ต้องใช้ความพยายามของตนเองเลย ก็จะได้เห็นได้ไม่ยากว่าเหตุใด
เขาจึงรู้สึกว่าเป็นสิทธิตามธรรมชาติของตนที่จะได้สิ่งเหล่านั้น ที่จะครอบครอง ทวงถาม
กล่าวอ้าง เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ที่จะจัดสรรสิ่งต่างๆ ให้เขา เพราะเขาเคยชินกับการได้
มาโดยไม่รู้ ไม่ใส่ใจด้วยซ้ำว่ามาจากไหน มีใครต้องทำอะไรไปแค่ไหนเพื่อช่วยให้เขามี
อาหารดี ๆ กิน มีเสื้อผ้าสะอาดๆ ใส่ มีเครื่องใช้อย่างดี พาไปไหนมาไหน **เขาจึงไม่เห็น
คุณค่าของสิ่งที่ได้รับและสิ่งที่ผู้อื่นทำให้**

ฉะนั้น การให้ทุกอย่างที่ลูกต้องการ ทุกเมื่อที่ต้องการ ก็ยิ่งทำให้เขายังอยาก
ได้ของที่ดีกว่านั้น ใหม่กว่านั้น มากกว่านั้นยิ่งขึ้นไปอีกเรื่อย ๆ **ไม่รู้จักความพอ ไม่มี
ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่ ไม่มีความพอใจในชีวิต ไม่เห็นคุณค่าของสิ่งที่มี** แทนที่จะ
มองว่าสิ่งที่พ่อแม่ ผู้ใหญ่ทำให้ โอกาสที่คนอื่นหยิบยื่นให้ เป็นประดุจของขวัญที่ได้รับ
กลับเห็นว่าตนเกิดมาเพื่อได้รับการดูแล บริการจากพ่อแม่ เห็นว่าพ่อแม่มีอยู่เพื่อคอย
ช่วยให้ตนได้ในสิ่งที่ต้องการ คาดหมายว่าพ่อแม่จะต้องให้ **ขณะที่พ่อแม่รุ่นหลังคำนึงถึง
ความรู้สึกของลูกมากกว่ารุ่นก่อน เด็กรุ่นหลังกลับคำนึงถึงความรู้สึกของพ่อแม่ไม่น้อยกว่า
รุ่นก่อน คำนึงถึงแต่ตัวเองและความต้องการของตนเป็นหลัก**

เชื่อว่าพ่อแม่ทำให้ลูกเพราะเห็นว่าเป็นหน้าที่ พ่อแม่ส่วนใหญ่ทำไปด้วยความรัก
ความห่วงใย โดยที่ลูกก็รู้ว่าพ่อแม่รัก แต่ไม่เห็นคุณค่าของความรัก และเพราะรู้ว่ารัก
จึงคิดว่าพ่อแม่ย่อมต้องยอมตาม

บางครั้งครีวด้วยความรักลูก อยากให้ลูกได้ตั้งใจปรารถนา ถึงกับบอกลูกว่า
วันเกิดปีใหม่น้อยากได้อะไรอย่ามาเลย แล้วพ่อแม่ก็พยายามสรรหาให้ตามรายการที่ลูก
แจกแจง

สิ่งที่เกิดขึ้นคืออะไร เด็กถูกกระตุ้นให้นึกถึงความต้องการ ความอยากได้ใคร่มี ซึ่งอาจจะไม่ได้อยู่ในใจเขามาแต่แรก ความคิดนี้ถูกดึงขึ้นมาอยู่ในโพกัสของเขา

แทนที่จะแสดงให้ลูกเห็นว่าเรารักด้วยการตอบสนองในสิ่งที่ลูกเรียกร้องต้องการ ไม่เป็นการตีกว่าหรือที่เราจะแสดงความรักด้วยการอยู่กับลูก ใกล้ชิดลูก กอด จูมมือ ลูกหลัง เล่นิทานให้ฟัง พูดคุย เดินเล่นด้วยกัน

เราทุกคนต่างเรียนรู้จากประสบการณ์ ถ้าสิ่งที่ลูกเรียนรู้ไม่ใช่สิ่งที่เราอยาก ให้เขาเรียน ก็ต้องเปลี่ยนประสบการณ์ของเขาเสียใหม่ เริ่มจากเป็นแบบอย่างให้เขา หากเราใช้ชีวิตโดยมองเห็นถึงคุณค่าของสิ่งที่ได้รับ ลูกก็จะรับเอาค่านิยมนี้ไปเอง เราให้ ประสบการณ์เขาจากการประพฤติปฏิบัติของเราในชีวิตประจำวัน ค่านิยมที่จะอยู่ในตัวลูกเมื่อโตขึ้น ไม่ใช่สิ่งที่เรายัดเยียดให้เขา ให้เขาท่องปาว ๆ หรือ ตอบให้ถูกต้อง

แต่เป็น **สิ่งที่เขาเห็นเราทำ** มีโอกาสมากมายในแต่ละวันที่เราจะแสดงความรู้คุณ ให้ลูกเห็น เป็นต้นว่า เวลาแม่ทำอาหารหรือซักเสื้อผ้าให้ พ่ออาจขอบคุณ เวลาพ่อขับ รถพาไปไหนหรือซ่อมแซมของใช้ให้ แม่ก็ขอบคุณ

โดยมากแทนที่จะแสดงความรู้คุณออกมา เรามักแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ บ่นว่า ต่ำหนิติเตียน เมื่อได้รับบริการไม่ทันใจ ไม่ถูกใจ ซึ่งลูกก็จะทำเช่นนั้น ตามไปด้วย

เวลาลูกหรือเราบ่น ก็พยายามชี้ให้เขาให้ความสำคัญกับด้านลบให้น้อยลง มอง เห็นด้านดีที่มองข้ามไป ฝึกให้รับมุมมองและรู้จักยืดหยุ่น แต่ลูกรู้จักพูดว่า “ขอบคุณ” ยังไม่พอ ต้องปลูกฝังความรู้สึกขอบคุณลงใจของเขาด้วย เพราะการขอบคุณไม่ใช่แค่เรื่องมารยาท แต่เป็นเรื่องของความคิด ทัศนคติ คนเราไม่สามารถอยู่ได้ด้วยตัวเอง ต้องพึ่งพาอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่นในเรื่องต่าง ๆ อยู่เสมอ

การมองด้วยสายตาที่เห็นคุณค่า คือการมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างการรับ และการให้ จะได้ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพอย่างจริงใจ เมื่อรู้ว่าใครหรืออะไรช่วยให้เกิดด้านบวกของชีวิตขึ้นได้สำหรับเขา เด็กก็จะเรียกร้องอะไรโดยคำนึงถึงแต่ตัวเอง น้อยลง เห็นคุณค่าของสิ่งที่ได้รับมากขึ้น แทนที่จะนึกถึงแต่สิ่งที่ไม่มี ที่อยากได้

ข้าวของเครื่องใช้ลูกที่มีอยู่ก็ต้องชักนำให้รู้จักเอาใจใส่ดูแล ไม่เที่ยวทิ้ง ทำหาย หรือใช้อย่างไม่ใส่ใจ ทำให้ชำรุดเสียหายโดยใช่เหตุ

สื่อโฆษณาและวัฒนธรรมการบริโภคมีอิทธิพลต่อตัวเราเองเพียงไร หากเราปล่อยให้ทัศนชนี้นำการกระทำของเรา คอยเปรียบตัวเองกับสิ่งที่คนอื่นมี คอยหาสินค้าออกใหม่มาใช้

เราก็ไม่อาจคาดหวังให้ลูกแตกต่างจากนี้ไปได้ ทำให้ลูกเห็นว่าการไม่มีอะไรอย่างที่คนอื่นมีไม่ใช่เรื่องผิดปกติเสียหยา เราก็มีวิถีของเรา คนอื่นก็มีวิถีของตน เวลาลูกร่ำร้องจะเอาของเหมือนเพื่อน จะได้ปฏิเสธได้เต็มปากเต็มคำ

มีผลการวิจัยหลายชิ้นซึ่งศึกษาเด็กที่เห็นคุณค่าของสิ่งที่ได้รับ เปรียบเทียบกับเด็กที่ไม่เห็น เช่น งานวิจัยของ Dr. David Bredehoff ศาสตราจารย์จิตวิทยาและครอบครัวศึกษา มหาวิทยาลัย Concordia ซึ่งพบว่า เด็กที่ได้รับการปรนเปรอมาก มักสนใจสิ่งภายนอก เช่น ชื่อเสียง ความร่ำรวย วัตถุ ความสวยงาม ไม่สนใจการทำให้สังคมดีขึ้น หรือการช่วยให้ผู้อื่นมีชีวิตที่ดีขึ้น นอกเสียจากตนจะได้รับสิ่งตอบแทน คนประเภทนี้มักยากที่จะประสบความสำเร็จในการทำงาน เพราะไม่เชื่อว่าตนจะต้องทำงานหนัก ต้องทุ่มเทความพยายามเพื่อให้บรรลุผล มักโทษคนอื่นเมื่อมีอะไรผิดพลาด ส่วนเด็กที่ไม่ได้ทุกอย่างที่ต้องการเสมอไป มีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญแก่สิ่งภายในมากกว่า เช่น การพัฒนา การเรียนรู้ จุดมุ่งหมาย การสร้างสัมพันธ์ภาพที่มีความหมาย การสร้างโลกให้น่าอยู่ขึ้น มองโลกในแง่ดีมากกว่า มีความหดหู่หรือเครียดน้อยกว่า มีปัญหาพฤติกรรมน้อยกว่า

โลกที่เราและลูกอยู่ เป็นโลกที่เราไม่ได้ในสิ่งที่ต้องการเสมอไป และไม่ได้ในทันที ลองนึกภาพดูว่าเมื่อลูกโตขึ้นไป ทำงาน มีครอบครัว จะมีผลอย่างไร เขาจะดูแลตัวเองได้แค่ไหน เขาจะต้องเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ความพยายามและการบรรลุผล ต่อไปเมื่อโตขึ้น เข้าทำงาน เขาจะต้องสรรหาสิ่งที่ต้องการเอาเอง ถ้าเมื่อยังเล็กเขาผ่านการเลี้ยงดูโดยเราสองที่เขาดูต้องการให้เฉย ๆ ก็เท่ากับบอกเขาว่า “ลูกไม่ต้องทำอะไรหรอก ลูกจะได้ทุกอย่างในชีวิตเอง”

ตัวอย่างน่าประทับใจของการมองโลกด้วยทัศนคติที่รู้คุณ มาจากคนขายปลาคนหนึ่ง เมื่อลูกค้าทักทายว่าเป็นอย่างไรบ้าง คำตอบที่ได้รับทำให้คนถามอึ้งไปเลย เขาตอบว่า “โชคดีมาก กลับบ้านไปก็มีเตียงให้นอน มีอาหารให้กิน มีน้ำให้อาบ ผมโชคดีมาก” หากลูกๆ ของเรามองโลกด้วยทัศนคติเช่นนี้ได้ เขาคงมีความสุขความพอใจในชีวิตได้ไม่ยากเลย

ไม่มีพ่อแม่คนไหนอยากให้ลูกผิดหวัง เสียใจ โกรธ ไม่มีใครชอบฟังลูกร้องไห้ คร่ำครวญ พร่ำบ่น เข้าใจ การตามใจลูกเป็นเรื่องง่าย ที่ยากคือการหักห้ามใจตัวเอง ปฏิเสธไม่ให้สิ่งที่เขาเป็นพิษต่อลูก

ปกติเรามักชอบของง่ายกัน อะไรที่ง่ายกว่าเรามักเลือกอย่างนั้น ไม่ว่าจะ
เป็นการเดินทาง ทำอาหาร ทำงาน แต่ในเรื่องการเลี้ยงลูก หากเลือกง่ายไว้ก่อนอาจส่ง
ผลหนักหน่วงในวันข้างหน้า ชนิดที่แก้ไขได้ยากกว่าการทุ่มเทความพยายามในวันนี้

พ่อแม่จำนวนมากพยายามหาคำตอบ คำแนะนำ วิธีแก้ปัญหาเรื่องลูก แต่เมื่อ
ถึงเวลาปฏิบัติ มาตรการสำคัญที่จะส่งผลได้จริง ๆ กลับมักมีเหตุผลร้อยแปดมาอ้างว่า
ทำไมจึงไม่สามารถ ไม่ควร หรือไม่ยอมทำ ผลจากการทำหรือไม่ทำก็จะตกกับลูกนั่นเอง

การเลี้ยงลูกให้ออกมาดีในยุคสมัยที่ทุกอย่างง่ายสะดวกสบายเป็นเรื่องยาก
ต้องใช้ความพยายามอย่างหนัก ต้องมีความคงเส้นคงวา ต้องรู้ตัวอยู่เสมอ แต่ก็ให้
ผลคุ้มค่าในบั้นปลาย ผิดกับการไม่ยอมเหนื่อยตั้งแต่ต้น ซึ่งอาจยังต้องเหนื่อยหนักกว่า
อีกหลายเท่าในภายหลัง

Siraththaya Waldorf Education

www.siraththaya.com

๐๐ สิริรัตนา